

Overgewicht bij jongeren

Raadsinformatiebijeenkomst	18 februari 2020
Gespreksleider	Anne Marijke Podt
Tijd	18.30 – 21.00 uur
Zaal	Trouwzaal
Werkvorm bijeenkomst	Gesprek
Geagendeerd door:	Has Bakker (D66), Dimitri Gilissen (VVD), Ilse Raaijmakers (PvdA), Marcel Vonk (GroenLinks), Rachel Streefland (ChristenUnie), Eva Oosters (Student & Starter)
Doel van de bijeenkomst	De raad hoort graag de mening van betrokkenen en wil breed geïnformeerd worden over dit onderwerp.
Betrokken ambtenaren	Sofie Ketelaars Jeanne Gootzen Anne-Marie Gout Femke van der Kolk, Vijf ambtenaren anoniem
Gast sprekers	Gio v/d Heuvel, senior-adviseur gezondheid van de gemeente Utrecht Dorine Collard, senior onderzoeker van het Mulier Instituut Karin Nab, communicatiestrateg gemeente Amsterdam.
Meepraters	1. Kathelijne Bottema, Voedingscentrum 2. Tom Schrurs, SportUtrecht 3. Juul Kersemakers 4. Lideke Middelbeek, JOGG 5. Marjon Bachra, JOGG 6. Esther Menko, JGZ, arts voortgezet onderwijs & aandachtsfunctionaris gezond gewicht 7. Engelen Boonstra-Jacobs, Jeugdgezondheidszorg 0-4 8. Marjon Bachra 9. Petra Kühr, SportUtrecht 10. Marieke van Keulen, SportUtrecht, beweegmakelaar Overvecht 11. Linda Willemsen, SportUtrecht 12. Talitha Meine Jansen, Careyn Dieetadvisering & leefstijlcoaching 13. Kees de Bruin, Stip VSO te Utrecht (PCOUWillibrord) 14. Carin Cuijpers, GeluksBV 15. Paula Rip, fun2bepit cursus 16. Amina Berkane Abakhou, Basmah coaching en training 17. Nienke Postma 18. Paulien Trapman 19. Meeprater 20. Hamid Ouali, Voeding & beweging bij niet-westerse

	migrantenkinderen 21. Aya Taouil 22. Renon Passé, Eigenaar praktijk voor kinderfysiotherapie 23. Graciela Gimenez 24. Erna Mannen, Stichting Special Heroes Nederland 25. Fleur Ausems 26. Marjon Bachra, JOGG 27. Lideke Middelbeek, JOGG 28. Meeprater 29. Juul Kersemakers 30. Manja van Wezep
Portefeuillehouder(s)	Eelco Eerenberg en Maarten van Ooijen
Aanwezige griffiemedewerker(s)	Eveline Hamelink
Programma	– Opening en Welkom – Gio v/d Heuvel of Tinja Verkleij: toelichting (max. 10 min.) op de Utrechtse aanpak. – Gesprek tussen raadsleden en aanwezigen – Dorine Collard: toelichting (max. 10 min.) op de uit onderzoek bewezen werkzame elementen van een integrale aanpak van overgewicht. Waaronder ook de JOGG-aanpak (Jongeren op Gezond Gewicht). – Gesprek tussen raadsleden en aanwezigen – Karin Nab: toelichting (max. 10 min.) over hoe Amsterdam omgaat met het terugdringen van overgewicht. – Gesprek tussen raadsleden en aanwezigen – Reflectieronde
Vervolg	Dit onderwerp is nog niet geagendeerd voor een debat in de gemeenteraad.

Klik [hier](#) voor reacties op de Facebook pagina van de gemeenteraad Utrecht.

Motivatie Has Bakker (D66), Dimitri Gilissen (VVD), Ilse Raaijmakers (PvdA), Marcel Vonk (GroenLinks), Rachel Streefland (ChristenUnie), Eva Oosters (Student & Starter)

Het doel van de RIB is driedig:

1. Meer gevoel en achtergrond krijgen bij de problematiek en de groep jongeren die het betreft. Ook enige wetenschappelijke duiding bij de omvang van de problematiek en de effectiviteit van de JOGG-aanpak.
2. Inzoomen op de aanpak die de gemeente Utrecht heeft gekozen (in brede zin) en informatie/uitwisseling over hoe (en of) de JOGG-aanpak die de gemeente hanteert hier goed werkt. Ook horen we graag meer over de bijeenkomst van 24-9-2019 en de ondertekening van de intentieverklaring, zie: <https://zorgprofessionals.utrecht.nl/gezondheid/gezonde-leefomgeving/gezond-gewicht>.
3. Meer informatie krijgen over hoe Amsterdam dit doet en mogelijk andere gemeenten.

Gemeente Utrecht

Zie ook: <https://www.msn.com/nl-nl/gezondheid/medisch/amsterdamse-aanpak-overgewicht-wint-eu-prijs/ar-AAIVrLi>

De agenderende fracties gaan graag in gesprek met ambtenaren, professionals, bewoners, en experts om meer vat te krijgen op deze problematiek.

Bijdragen

Kathelijne Bottema, Voedingscentrum

Jongeren zijn de toekomst. Willen we dat zij gezonder leven, dan is het belangrijk dat zij ook op school gezond kunnen eten en drinken. Zij brengen hier immers een groot deel van hun tijd door. Ervaren dat gezond eten lekker en heel gewoon is, helpt hen een gezond eetpatroon te ontwikkelen.

Het belang van een gezonde eetomgeving wordt onderstreept door het huidige kabinet. In het Nationaal Preventieakkoord (23 november, 2018) staat de ambitie beschreven dat in 2020 maar liefst 950 scholen een gezonde schoolkantine hebben. Dit moet bijdragen aan een gezonder eetpatroon (en meer sporten en bewegen) bij kinderen en jongeren in het onderwijs. Het Voedingscentrum werkt al sinds 2003 aan het gezonder maken van de schoolkantines in Nederland. Maar met een aanpak waarin het Voedingscentrum en de gemeente samenwerken, kunnen we meer bereiken.

De gemeente Utrecht kan een essentiële bijdrage leveren in de aanpak om de schoolkantines in Utrecht op niveau goud volgens de Richtlijnen Gezondere Kantines te brengen. Zo kunnen zij in het vergunningenbeleid externe aanbieders van voornamelijk producten buiten de Schijf van Vijf weren in de omgeving rondom de school. Het gesprek kan worden gevoerd met concurrerende aanbieders –onder schooltijd– in de omgeving van de school en tegelijkertijd scholen het belang van een schoolpleinbeleid laten inzien. Zij kunnen normen op gezonde scholen met gezonde schoolkantines in een gezonde schoolomgeving opnemen in het lokale preventieplan.

De Gemeente Rotterdam kan hierin als voorbeeld dienen met hun doelstelling in lokale preventieakkoord: "In 2021 heeft 25% van alle scholen een gezonder aanbod (Gezonde Kantine) volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum. Ook op locaties zonder kantine maar met vendingautomaten voldoet het aanbod aan deze richtlijnen. Het Albeda College werkt in 2020 aan een gezond aanbod op alle 22 locaties. Gemeente Rotterdam biedt begeleiding bij de realisatie." Is dit een voorbeeld dat wij kunnen volgen als gemeente Utrecht?

Meer informatie: Laat vo- en mbo-scholen gebruik maken van de gratis Schoolkantine Brigade voor Gezonde Schoolkantines.

Ideeën voor gemeentelijk beleid

<https://www.voedingscentrum.nl/professionals/gezonde-eetomgeving/ideeen-voor-beleid.aspx>

Carin Cuijpers, GeluksBV

Als GeluksBV zijn we partner van de 24 september 2019 getekende intentieverklaring 'Gezond gewicht Utrechtse Jeugd'. Samen met ontwerp bureau Panton zijn we initiatiefnemer van een ontwerpend onderzoek dat moet bijdragen aan een van de speerpunten van de intentieverklaring 'jongeren op gezond gewicht binnen het speciaal onderwijs'. Over de uitwerking van het plan vindt afstemming plaats met de gemeente, scholen en partners van de Utrechtse intentieverklaring.

In onze aanpak staan de kinderen centraal. Op basis van de inzichten vanuit de positieve gezondheid en de positieve psychologie gaan we onderzoeken wat kinderen motiveert om met hun gezondheid aan de slag te gaan. Wat maakt dat ze lekker(der) in hun vel zitten? De focus ligt niet op waar we vanaf willen (overgewicht) maar waar de kinderen naar toe willen. Daarin nemen we alle 6 dimensies van de positieve gezondheid mee. In de aanpak gaan we co-creëren met kinderen, ouders en school (in dit geval Kentalis College). De opbrengsten vormen de basis voor een vervolgplan waarin de innovatieve interventie strategie wordt ontwikkeld en op meerdere scholen wordt geïmplementeerd.

Hamid Ouali, Voeding & beweging bij niet-westerse migrantenkinderen

Om de groep niet-westerse migrantenkinderen beter te bereiken zijn wij al een aantal jaren bezig met het vindplaatsgericht werken. De gevolgde werkwijze is uitgebreid beschreven in de methodiek vindplaatsgericht werken: Investeren in de mens om de massa te bereiken. Hierin staat ook onze visie op het bereiken, het betrekken en het empoweren van de meest kwetsbare groepen. In dat kader organiseren wij informatiebijeenkomsten en gezondheidsdagen in de moskeeën en in buurthuizen. Voor de Turkse en Marokkaanse kinderen en kinderen uit andere niet-westerse groepen is het lastig keuzes maken tussen gezond en ongezond eten, omdat de vader vaak de boodschappen doet en de moeders thuis het eten klaarmaken. Hoe laat het eten wordt geserveerd wordt bepaald door ouders. Etenstijd en bedtijd zijn rekbare begrippen. Zo zien wij in bepaalde wijken van Utrecht dat er soms na tien uur in de avond nog wordt gekookt en dat jonge kinderen tot laat op straat spelen. Het komt geregeld voor dat kinderen naar de basisschool of middelbare school gaan zonder ontbijt en met een tekort aan slaap. Wij zien ook dat de kinderen die bij een sportclub of voetbalvereniging spelen op zaterdag of zondag ochtend met een zakje chips en red bull in hun handen naar de wedstrijd lopen. Tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten wijzen we de ouders hierop en geven aandacht aan gezonde voeding en een gezonde leefstijl. Het onderwerp komt ook aan de orde in voorlichting over andere thema's op basisscholen en het vmbo, zoals slaapproblemen bij kinderen. Wij geven ook mee dat als kinderen onvoldoende slapen, ze weinig eetlust hebben en met een lege maag in de schoolbank komen te zitten. Deze groep kinderen heeft ook de neiging om later in de ochtend hun honger te stillen met zoete dingen, zoals koekjes, snoep, chocola in plaats van een broodje met kaas of fruit. Bij de Arabische les in een moskee heb ik de ouders geconfronteerd met wat de kinderen eten door hen de inhoud van de prullenbak van de leslokalen te tonen. De ouders schrokken, veel cola, veel energy drank en veel zoete waren, zakjes chips enzovoorts. Wij kunnen wel prachtige interventies bedenken voor de kinderen maar als de ouders er niet achter staan dan heeft het niet echt de verwachte uitwerking.

Wij hebben ook de imams van verschillende moskeeën gevoed met informatie over voeding, beweging en slaapproblemen bij kinderen waarop zij in hun vrijdagpreek het onderwerp konden meenemen. Een aanwijzing voor de effectiviteit van deze aanpak is dat steeds meer mensen in Kanaleneiland bij de bakker om bruin brood in plaats wit brood vragen. Dit onderwerp hebben wij zelf ook regelmatig tijdens de voorlichting over voeding & beweging aan de orde gesteld. Een ander probleem dat wij bij de ouders agenderen, is het overmatig gebruik van tablet en smartfoon tot laat in de avond, wat ongunstig uitpakt voor het slapen en schadelijk uitwerkt op hun gezichtsvermogen en hun nek en schouders (scheve groei van de rug). Wij adviseren de

Gemeente Utrecht

ouders om de kinderen aan te moedigen meer te bewegen het aantal uren van het tablet- en smartfoongebruik te beperken.

Erna Mannen, Stichting Special Heroes Nederland

wij werken graag samen in de ontwikkeling en uitvoering van gezonde leefstijl programma's voor jeugd met een beperking

Marjon Bachra en Lideke Middelbeek, JOGG

Wij geloven in de kracht van een gezonde omgeving. Daarom maken we de plekken waar kinderen veel komen gezonder. Zodat ze thuis, op school of op hun sportvereniging meer bewegen en gezonder eten. Zo maken we gezond opgroeien de normaalste zaak van de wereld.

Geen enkele partij kan overgewicht en obesitas in zijn eentje oplossen. Daarom werken 144 Nederlandse gemeenten middels de JOGG-aanpak aan een duurzaam netwerk dat zich uit in lokale samenwerkingen. Utrecht is sinds 2010 aangesloten bij de JOGG beweging.